

Akt 21/3 68

Meningen i meningsløsheden

Ved Gunnar Ekelöfs død

Gunnar Ekelöf

■ GUNNAR EKELOF nåede ikke at blive så kendt i Danmark, som han fortjener at være. Men skulle den tradition holde, at digtere først vurderes retfærdigt efter deres død, så er der nu mere end nogen sinde grund til at se nærmere på det omfattende livsværk, Gunnar Ekelöf har efterladt sig.

En af grundene til den manglende offentlige opmærksomhed, der var om hans person, ligger nok i, at Ekelöf hørte til den typ. digtere, der uden for deres digtning var fuldstændig tavse. Hvad han ønskede at sige, stod i hans bøger. I kulturdebatten kunne man for-gæves lede efter hans navn.

Ekelöfs debut i 1932 stod i surrealismens tegn. Han arbejdede med surrealistiske midler som automatskrift og hentede materiale i drømmeverdenen. Hans forfatter-skab har siden udviklet sig med en næsten tropisk vækstrigdom. Tretten store digtsamlinger og desuden flere bind essays, »småprosa« og oversættelser udgør hans produktion.

Debuten dannede optakt til en nyromantisk-surrealistisk periode i forfatterskabet, der varede til omkring begyndelsen af fyrrerne. Ekelöfs poesi krystalliseredes da til en sjælden grad af forfinelse. En gennemintellektualiseret, dialektisk tænkning blev her paradoksalt nok forløst i en poesi af glasklar enkelhed. Det er nok en lærd digtning med spidsfindige hentydninger til orientalsk og europæisk kulturhistorie, men samtidig en digtning

af en så forfinet sproglig enkelhed, at tilegnelsen ikke er vanskelig.

■ PARADOKSET er den bedste nøgle til forståelse af Ekelöfs univers. I et af hans essays står denne trosbekendelse: »En digters første opgave er at blive sig selv, at blive et menneske. Hans første pligt — eller snarere hans bedste mulighed for at nå dette — er at erkende sin ubodelige ensomhed og meningsløsheden i sin vandring på jorden. Det er først da, når han har fjernet alle kulisser, dekorationer og forklædninger fra virkeligheden. Og det er kun med den bog, han kan blive til hjælp for andre — ved at stille sig i andre — i alle — menneskers situation. — Det er meningsløsheden, som giver livet mening.»

Et af de væsentligste træk i Ekelöfs digte bliver derfor identifikation med andres oplevelser. Bekendelsen til meningen i meningsløsheden medførte en stadig og fortsat omprøvelse af allerede erobrede positioner. I sine dybeste digte når denne lærde og gennemintellektualiserede digter til en mystisk erkendelse af altings sammenfald: en hovedtanke er en for-ening mellem jeget og væksten omkring det, mellem kosmos og atom.

I digtsamling efter digtsamling realiserede han disse ambitiøse tanker. Ved hans død står hans forfatterskab derfor som et urokkeligt monument, der ikke er til at komme udenom. VAGN THULE